

מסורת הש"ס

(א) קידושין ל, (ב) שבת נב.
 [ע"ש ומנחה ליישב],
 (ג) ברכות מד, (ד) [ב"ב
 יד,] (ה) ר"ה כא: ע"ש,
 (ו) ברכות י: ע"ש, (ז) [ז"ל
 זאת,] (ח) [ז"ל זאת,]
 (ט) [ס' לה פסוק טז ע"ש
 היטב,] (י) [דלעיל לג: דפליגי
 על חנן,] (כ) נ"א שאומרים,

תורה אור השלם

- [illegible]

יִחְזָקֻל מִטּוֹ
4. וְעָתָה יֵשׁ אִמְנָם בִּי
גֹאֲלִי אֲנִכִּי וְגַם יֵשׁ אֲנִלִּי
רַחֲמוֹת מִמֶּנִּי: וְהָיָה יֵשׁ
אִמְנָם בִּי אֶל מִשְׁהַ
5. הַזֶּה יִימָרֵךְ אֶל אֱלֹהֵי
הָעֵדֶן כִּיבְעוּר יִשְׁמַע הָעָם
בְּדַבְרֵי עֶקֶר וְגַם מִשְׁהַ
6. אֲנִימִלּוּ לְעוֹלָם וְלֹדֵד מִשְׁהַ
אֶת דְּבָרֵי הָעָם אֵל:
שְׁמוֹת יֵשׁ
6. יִימָרֵךְ אֶל מִשְׁהַ
פֶּסֶל קִי שֵׁנִי לְחֹלֵל אֲנִי
רַחֲמוֹת וְקִבְּלֵתִי עַל
הַלְחָת וְהַדְּבָרִים
אֲשֶׁר הָיוּ עַל הַלְחָת
רַחֲמוֹת אֲשֶׁר שִׁבְרָתִי:
שְׁמוֹת לֹד
7. יִימָרֵךְ יֵשׁ אֶל מִשְׁהַ
חֲבֹל אֶת הַדְּבָרִים
וְהָאֵלָה בִּי עַל הַדְּבָרִים
וְהָאֵלָה חֲבֵרִית אֲתָךְ בִּרְיָת
וְהָאֵלָה שְׂרָאֵל:

- שמות לו כ
8. טוב עין הוא יברך כי
נתן מלמולו לרשע:
משלי כו כ
9. ואתי צוה י בעת
ההוא ללמוד אתכם
חקים ומשפטים
לעשותכם אתם בארץ
אשר אתם עברים שמה
לרשת: דברים י כ
10. ואתה למדתי אתכם
חקים ומשפטים באשר
צויר י אליה לעשות כן
בגני הארץ אשר אתם
באים שמה לרשתה:
דברים ד ה
11. ועתה חבנו לכם
את השקיה והאת
ולמדה את בני ישראל
שימה בפיכם למען
תהיה לי ישראל והאת
לעז בני ישראל:

דברים לא יט 12. ויפ
משה: שמות מיט 13. ע
הלחת ואשכלכם מעל ש
תעטרה: תהלים חו 16.
מאד ויאמר אל יי אל תפן
ענו בי נגד יי ונגד משיחו
ואעלים עיני בו ואשיב לכ
ליי: שמואל א זי 20. ו
תרשישה מלפני יי ויר

דע"י

וְהָיָה כִּי יִדְרֹךְ דְּדֹדוּךְ. כְּמִיז אֲנִי וְקִרְאִי לָהּ
וְהָיָה לְהוּ דִּדְרוּךְ דְּכַמְבֵּן וְלֹא קִרְיִין. דִּי גֻּלְאֵל אֲחֵם. בְּרוּת: חֲמִשָּׁה דְּפִאָה
וְטַעֲמִייהוּ לֹא מִפְּרָשׁ לִיהִי. לְלַמַּד אֲחֵסֶם. אֲלֵמָה הַקְּבִי"ה זֹה
לִימְתָה לְיִשְׂרָאֵל. כְּהֵנוּ לְכֵס. אֲלֵמָה שְׁמִיתָה נְמִי לְהֵן לְיִשְׂרָאֵל:
לְמַעַן סְהִיֵּה לִי לַעֲד. שְׁלִמְדוּ כֻלָּ

התורה וילמדו אותה. אלמלא לישראל נמי ניתנה: **פִּלְפּוּלָא צַעֲלָמָא**. להצין דבר מתוך דבר הוא דיעתן למשה ויניהג זה טובת עין ונתנה לישראל: **פִּירְסוּ**. מכלל דגבור ^(ו) הוא וגוף גדול: **וְיִמְאָא דִּרְחִיךְ הִיב וקִטְיָן**. שלא הלא גופי ולא היה צעל כח: **וְעוֹצִין שֵׁשֶׁל וְאִפִּי** הכי שִׁיבְרִין: **וּתְסַחֲרֵירוּ מַעֲטוּ**. חו היא אחת שאותה אחת היה הקצ"ה ימירה עליו: **אִי בָּלָא אֲגָרָא**. מצי רבותיה: **לְאִפּוֹקִי מִמָּאָן דְּשָׁקֵל בָּלָא אֲגָרָא**. כל מי שהוא רואה חמורו של חבירו בלא שבר ומצי מעלייתא היא דלא הוה גזין כ"ע נמי ^(ט) לא גוזלין צינור: **דִּלְמָא**. האי דלא שקיל אפי' ביהרר לאו משום עושר דלמא משום דעני הוה ולא הוה ליה משאיות וזהכי לא הוה צריך: **אִלָּא מִהֲבָאֵי שִׁמְעִין דַּעֲשִׁיר הִיב מִפְּסָל לָךְ: צִיטוּ עַמּוּ**. כלי תשמישו. זה היה מרוב עושר: **לֹא חֲמור אֶחָד מֵהֶם נִשְׁאָתִי**. צעל כרחו אפי' בשכר הא ברזון בעלים היה שוכר. ואילו גבי שמואל וכו' בלא עשקתנו ולא רזותנו שלא היה שוכר לא ביונים ולא בציון: **בְּמִרְתַּנִּי** וון ואם אשמו ואם בניו. של מודר: **אִע"פ**. שהמודר חייב בצמזנותו כיון דלאו לפטומי עבידן ודי להן במאי שהוא מפרנסן לאו הנאה מרובה עביד ליה: ולא יזיון אם בהממו כו'. הואיל וּלְפִטּוּמֵי עֲבִידִין עֲבִיד לִיה הִנָּה מְרֻבָּה: **נִפְשָׁא** לשמים וגופה שלו. לאכילה משום הכי לא חזן אותה לפטומי שמהנהו הנאה מרובה: נפשה

פשה

כל הנביאים עשירים היו מנלן ממשה וזשמואל מעם¹⁷ לא חמור אחד מהם נשאתי אי בלא אגרא לאפוקי מא אפי' באגרא דילמא משום דעני הוה אלא מן פסל לך פ דכתיב¹⁸ הנני ענו כי נגד ה' ונגד משיחו את שור מי ברחם אלא דאפילו בשכר דלמא דעני הוה אלא מה מקום שהלך ביתו עמו אמר רבא גדול מה שנאמר כי לא חמור אחד מהם נשאתי דאפי' בשכר ואילו גבי שמו רצותנו וגו' עמוס דכתיב²¹ ויען עמוס ויאמר אל אמצאי שקמים כדמתרגם רב יוסף ארי מרי גיתי אנא ושקמין ויוחנן שנתן שכרה של ספינה כולה אמר ר' רומנוס שניתלה היה משה למד תורה ומשכחה עד שניתנה לו ב יחזון את אשתו ואת בניו אע"פ שהוא חייב במזונותן ולא הטמאה ואינו זן את הטהור' אמרו לו מה בין טמאה לטהר

[illegible]

מוסף רש"י

לג א מיי פ"ו מהל' יסודי
התורה הל' א:
לד ב מיי פ"ו מהל' נדרים
הל' ד סמג לחוין רמב
טוש"ע י"ד סימן רכא ס"ב:

הגהות הב"ח

(א) נמ' כמנן שלך ומשה:
(ב) רש"י ד"ה זאת
דהמצורה: (ג) ד"ה ידון
כו' כמנן תרתי קראי ולא
קרי' להו ידון שני
כמנן: (ד) ד"ה פירסו כו'
נגזר היה: (ה) ד"ה
לאפוקי וכו' כ"ע נמי לאו
גזלנין ניהו:

הגהות הנר"א

[א] גמ' זאת דהמלוה.
ממחק ונ"צ את להנפש
ועספרינו עוד ג' אם
לדמנון (ש"צ י"ג). אם
לדמקוס (שס ט"ו). אם
לדכשר (ירמיה ל"ט. וכ"ה
צמ"ס פ"ו ה"ט):

הגהות מהר"י

לנדא
[א] רש"י ד"ה זאת
המנוחה. כתוב בירמיה. צ"ל
זאת להנפש כתוב בירמיה
(ל"ח ט"ז) ועי' צפי' הר"ג
ד"ה אם דמי גואל:

פירוש הרא"ש

[illegible][illegible]

22. וַיִּקַּם יוֹנָה לְבָרָךְ
23. וַיִּתֵּן אֶל מֹשֶׁה כְּבִלְתּוֹ לְדַבֵּר אֹתוֹ בְּהַר סִינַי שְׁנֵי לַחַת הָעֵדֻת לַחַת אֶבֶן כְּתֻבִּים בְּאַצְבַּע אֱלֹהִים: שְׁמוֹת לֹא יִח

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

ר"ן לח.

[illegible]

וְהַדְרֹדֹרֶם חֲמִשָּׁה דָּפָאֵת
 לֵאמֹר כִּתְבוּ וְלֹא קָרִיין
 בְּמַעֲרָב פִּסְקִין לְהִרְדִּין
 וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה
 עֲבֹד הָעֵנָן אֲמַר רַבִּי
 הַעֲשִׂיר מֹשֶׁה אֵלָּא
 וַיֹּאמֶר פֶּסֶל לֹךְ שְׁנֵי
 פְסוּלֹתַי שֶׁלֹךְ יֵהָא
 לֹא נִיתְנָה תּוֹרָה אֵלָּא
 בְּכַתֵּב לֹךְ פֶּסֶל לֹךְ מָה
 שֶׁלֹךְ (6) מֹשֶׁה נִהְגַּב בָּהּ
 וְעָלִיו הַכְּתוּב אֹמֵר
 גּוֹ' מִתִּיב רַב חֲסֵדָא
 אֲלֵמַדְתִּי אַתְכֶּם וְאוֹתִי
 אֲלֵהִי אוֹתִי צִוָּה וְאֵנִי
 עָשִׂיתִי אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת
 לִי הַשִּׁירָה הַזֹּאת
 אֲפִילּוּלָא בַּעֲלָמָא
 מִשְׁרָה שְׂבִינְתוֹ
 בְּמִשְׁרָה וְכוּלָן מִמִּשְׁה
 תִּתְּנֵהוּ עַל הַמִּשְׁכָּן
 פֶּרֶסוּ וְכָתִיב עֶשֶׂר
 מֵאָה דֶּאֱרִיךְ וְקִטְּיִן אֵלָּא
 אֲתַפּוּשׁ בְּשְׁנֵי הַלּוּחוֹת
 יָדַי וְאֲשַׁבְּרֵם וְתִנְיִא
 וְרַחֲבִין שֵׁשֶׁה וְעִבְיִין
 פְּסוּלֹתַי שֶׁלֹךְ יֵהָא חֲכָם
 וְרִיבֵיהּ חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי
 לָם נִתְּנוּ לְמֹשֶׁה חֲסֵד
 וְכוּ מַעֲט מֵאֲלֹהִים עֲנִיו
 גִּיּוֹ מֵאֵד אֲמַר ר' יוֹחָנָן
 וּמִיּוֹנֶה מֹשֶׁה דְּכָתִיב
 שֶׁקֶל בִּלְאֵ אֲגָרָא אֵלָּא
 לֵתֵן יֵהָא שֶׁלֹךְ שְׂמוּאֵל

לקחתי וחמור מי לקחתי אי בחנם לאפוקי מאן דשקל
א¹⁹ ותשובתו הרמתה כי שם ביתו¹⁹ ואמר רבא כל
זואל יותר משנאמר במשה דאילו במשה רבינו כתיב
אפי' ברצון לא שכרו דכתיב²⁰ ויאמרו לא עשקתנו ולא
לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי כי בוקר אנכי וכולם
בשפלתא וגו' יונה דכתיב²² ויתן שכרה וירד בה וא"ר
יה של ספינה הוויא ד' אלפים דינרי דהבא וא"ר יוחנן
תנה שנאמ'²³ ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו: **מתני'**
את בהמתו בין טמאה בין טהור' ר' אליעזר אומר זן את
דה אמר להו שהטהור' נפשה לשמי' וגופה שלו וטמאה
נפשה

[illegible]

23. וַיִּתֵּן אֶל מֹשֶׁה כְּכֹלֹתוֹ לְדַבֵּר אֹתוֹ בְּהַר סִינַי שְׁנֵי לֶחֶת הָעֵדֻת לֶחֶת אֶבֶן כְּתֻבִּים בְּאֶצְבָּע יְיָ אֱמֹר

תוספות

תקשימו לשכור ממנו וספוליו בריקו: וזו אף אשתו ובניו. וא' אחיו כהן יחיה למצריח א"י בעצמה הוא וכי אחיו נמי יבכרנו הוא שפיר למיירי להם ממונות יתמרות ופירו [במצולת] דרי פליגי רבנן היינו נתתםם סתם א"ע"ם אלא יבא יחיה השלום מ"מ סתם מנהג א"י הידי והי לרבנן נמי שפיר אלא תוך דשה נפשו כלו גרשות נשפלה וזו מה שהסביר ויחזק מחלקו בין השעתי לביטול אלא שהו אמרית אלא מנכתי מנכתי א"כ אם נתון מנהג אשכנז דין א"י אלא שחזר ונתן תועלת לעצמו וזהו מה שהאמר מירי ששהו אלא מהלך המצוי: וז"ל ויון א"י בחברותו בין בשא"ה בין בחורו. ויש שפירש ששמום לשפוטם ענינם והיו האלה גמורים ששהו וזו מנפיה וזו מפריה: אמר ר' ר' ר' ששמהם נפשו ונפשו לשמים ששניה ירולה ליהנות אלא עבוד נפשה זה הלך וא"ו האלה היא אכל סטוריה נפשו לשמים כלומר א"ע"ם נשפלה לשמים גופה שלו למשיח: